

1474

Crec (PI 1)

(ALDC, IX, L 141. Crec [PI 1])

Els fenòmens que cal tenir en compte relatius a la primera persona del singular del present d'indicatiu del verb *creure* (< CRĒDĒRE) són: **1**) les variants d'àrees marginals; **2**) el tractament de la vocal tònica E tancada del llat. vg (< Ē del llat. cl.), i **3**) el tractament de la consonant final.

El llat. CRĒDO s'ha mantingut excepcionalment en el ribagorçà *credo* 94 que, en la mateixa àrea, va passar a *creo*, com en arag. i cast., i després a *crego*, per inserció d'una -g- antihiàtica. L'evolució pròpiament cat. va ser el pas de CRĒDO a *creu* (s. XIII), per vocalització de la -D- (com PĒDE > *peu*), forma que, per coincidir amb la persona 3, *creu* (< CRĒDIT), va ser substituïda per *crec*, analògica del present de subjuntiu, *crega* (*cregui*), amb una -g- inserida a la forma originària, *crea* (< CRĒDAM), que alhora era analògica de formes verbals com *diga* o *duga* on la velar era etimològica (< DICAM, DUCAM).

Cresi 7 és un manlleu a l'oc. *crezi* que, encreuat amb *creu*, és l'origen de *creui* 14.

Quant a la vocal tònica, la E tancada del llat. vg. (< cl. CRĒDO) presenta una variació de timbre segons els dialectes: *cr[e]c* en cat. occ. i alg., *cr[ə]c* en bal., *cr[ɛ]c* en cat. or., *cr[e]c* en ross.; per a l'explicació de l'origen d'aquestes formes, veg. PALDC, II, mapa 106.

Finalment, la -[k] final només presenta la singularitat de la seva palatalització en gran part del mall., fenomen que afecta el contacte amb qualsevol vocal (*cr[ə]k*, *pu[k]*) a diferència del contacte amb una vocal posterior on no té lloc la palatalització ([k]op, [k]up).

Crec (model *sec*) és l'única forma normativa des del DOrt, 1917.

